

A kubaihoz hasonló karsztjelenségek – hazai olajmezőn

Szegedi tudós beszámolója kubai tapasztalatairól

A kubai kartsz-kongresszusról, illetve az ottani expedíciós útról nemrégiben visszatért dr. Jakucs László geológus, a József Attila Tudományegyetem Természeti Földrajzi Intézetének vezetője hétfőn a TIT szegedi előadótermében nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott kubai tapasztalatairól. A szegedi tudós, az aggteleki Béke-barlang neves felfedezője elmondta, hogy a kongresszusra Antonio Nunez Jimenez, a Kubai Tudományos Akadémia elnöke hívta meg, akivel néhány évvel ezelőtt közösen tanulmányozták a borsodi karsztjelenségeket.

Az akkori magyarországi, a mostani közös kutatómunka, a havannai előadások, az expedíció,

Kölcsönösen hasznosítható eredményekkel járt.

Fontos ez, hiszen a mai Kubának szinte jelképei a karsztok, amelyek világviszonylatban is számottevő, óriásméretű és szerteágazó barlangrendszereket rejtnek. Ezek a forradalom idején szinte földalatti támaszpontokként szerepeltek. Ma pedig az élethez nélkülözhetetlen ivóvízellátás, illetve az öntözés szempontjából

felmérhetően a karszt-kutatás jelentősége.

Részben a karsztvizek felkutatásával kapcsolatban dr. Jakucs László három nagy sikerű előadást tartott, s számos különleges új módszert ismertetett a kongresszuson. Ilyen például a Béke-barlang felfedezésénél alkalmazott festési eljárás is: a különleges fluoreszkáló anyaggal különként negyvenmillió liter vizet tud zöldre festeni, s ezáltal a víz útja nyomon követhető. A szegedi kutató eredményesen alkalmazott már hasonló célra radioaktív anyagokat, illetve speciális virágor-szemeket is.

Több kubai tapasztalatot ugyanakkor hazánkban lehet majd hasznosítani. Dr. Jakucs László egyebek kö-

zött hasonlóságot fedezett fel Kuba, illetve a nagylengyeli szénhidrogén medence karsztjelenségei között. Megállapítása szerint annak idején a nagylengyeli, felszín alatt húzódó,

egykor elsüllyedt mészkő-hegyek ugyanolyan trópusi viszonyok között karsztosodtak, mint ahogyan Kubában végbemegy ez a folyamat.

Az ebből eredő következtetések elősegíthetik majd a nagylengyeli geológiai, illetve a további szénhidrogén kutatásokat. Erre közvetlen lehetőséget is nyújt az a körülmény, hogy a földrajzi intézet kutatási szerződés fűzi az Országos Kőolaj és Gázipari Trösztözhöz.

A szegedi tudós kubai útjának érdekességei közé tartozott a kutatóexpedíció is: dzsungelkésekkel törték utat a trópusi őserdőben, miközben egy 90 méter mély szakadék aljából kiinduló új, nagy barlangrendszert fedeztek fel.

D. B.

A népfront országos elnökségének ülése

Ülést tartott hétfőn a népfront országos elnöksége. Kállai Gyula elnök vezette a tanácskozást, amelyen Bencsik István főtákar beszámolt az országgyűlési képviselők és a tanácsstagok általános választásának előkészületeiről és a népfront-mozgalom tevékenységéről. Kijelölték az országos választási elnökség tagjait, akiknek funkcióját az Elnöki Tanács erősíti meg.

Magyar termékek a Lipcsei Vásáron

Hatvanöt ország 9500 kiállítója 350 ezer négyzetméter kiállítási területen mutatja be a legkorszerűbb beruházási javakat és fogyasztási cikkeket a március 14. és 23. között sorra kerülő tavaszi Lipcsei Vásáron. A vásár előkészületeiről hétfőn Heinz Naue, az NDK budapesti nagykövetségének kereskedelmi tanácsosa tájékoztatót. A vásárrban 150 magyar üzem termékei is ott lesznek.

»Emberi alapon«

„A szegedi falemezgyár mostoha dolgozói vagyunk. Azért használom a mostoha kifejezést, mert mi rönktérek, nem kapunk prémiumot annak ellenére, hogy teljesítményünk mindig túlhaladja a 100 százalékot. A velünk szorosan együttműködő nagytermiek eddig rendszeresen felvehettek a különpenzt. A vezetőség indokai ez ügyben: sok pénzt elvisz a fekbér, nem túlórazunk; hiába kérnek, vasárnap meg szombatokon nem jövünk be. De tessék csak elgondolni, kevesen vagyunk egy műszakban, s a munkavándorlás is nagy. Néha bizony elfárad az ember, a követelményeknek persze nem tehetünk így eleget. Mivel igazságtalannak érezzük a bánásmódot, azon gondolkozunk, hogy itt hagyjuk a falemezgyárat.”

A levélírója nem tüntette fel nevét és lakcímét, a panasz azonban arra indított, hogy meggyőződjem valódiságáról.

A LEGNEHEZEBB BEOSZTÁS

Akár a laikus is megállapíthatja, hogy a falemezgyárban a rönktéreknek van a legnehezebb dolga. Púposra pakolt vagonokról egyenként emelgetik le a sokmázsás hasábkot, az öles fenyőket, matuzsálem-korban ledöntött bükköket, vízszagú nyárfákat. Újabban erős gépek segítenek, de csak segítenek, hisz a neheze az emberre marad. Ha eső esik, a sarat dagasztják, amikor havazik, a hótól csúszós géppel, fával birkóznak. Szerencse, hogy a vagonokat is motorral tolatatják újabbban, mert bizony azelőtt ez is csak embergőzzel ment.

A rönktérre a falemezgyári párttitkár, Nagy Ernő is elkísért. Kérdésünkre először az 50 körüli Deák Péter gyűrűközt neki a szónak. Feloilvastam a névtelen levelet, amelyre bólogatott:

— Tizenkilenc esztendeje vagyok a lemezben, 1962 óta kint a rönktéren. Két műszakban dolgozom, átlagosan 1800–2200 között keresek. Bárki írta a levelet, ideje, hogy megírta. Ami benne van, igaz. Nem kaptunk prémiumot, pedig teljesítményünk több a normánál. Az meg ritkán fordul elő, hogy valaki megtagadná a túlórákat. Mi is tudjuk: a kocsik nem állhatnak az iparvágányon; a gépeket etetni kell a fával.

Tóth Györgyöt beszélgetésünk csalta társalgásközelbe. Ő az újak közül való, alig egyeztetendő tapasztalata azonban elég a véleményre: — Egy brigádban 14-en vagyunk. Egyenként számolnak el bennünket a teljesítmény szerint. Úgy értem, Deák szaki finoman mondta a dolgot, mert miniket nem kérdeznék, hanem egyszerűen megmondják: „Emberek, be kell jönni”.

(Később megtudtam, hogy a falemezgyárban valóban nem nagyon állnak a telirakott vagonok, hisz az üzem nem fizetett „fekbért”, azaz büntető kocsiallaspénzt az utóbbi hónapokban.) A körülöttünk kialakult csoportból még Kiss Péternek volt kedve „hozzászólni”.

— Meleg téma ez a prémium! En annak idején azért jöttem át a kömüve-sektől, hogy többet keressek. Persze, keresek is, de nem sokkal jobban, mint a régi helyemen. Az egész hónapot végigdolgoztam pihenő nélkül, így jutottam fölül a 3 ezren. De tessék csak utánanézni, ugyanilyen nehéz rakodással két műszakban más vállalatoknál mennyit kap az ember?

MIÉRT FIZESSÜNK?

Mihály némi helyreigazítással kezdi. Szerinte a rönktérek a legjobban fizetik s az átlagkeresetük jóval a 2 ezer fölött jár. Behozatta a bérlistát, s csak úgy találmra említette, hogy Deák Péter például októberben 2372, Kiss Péter decemberben 3216 forintot keresett! Hogy miért nem kapnak prémiumot? Mert nem teljesítették a feltételeket. Nézz meg, földön hagyták a faanyagot. Különben az a legnagyobb baj — mondta —, hogy nem tudják megérteni a prémium, meg a teljesítménybér közötti különbséget, vagyis azt, hogy a prémiumot csak akkor fizethetjük ki, ha külön megdolgoznak érte.

Hogy a panaszok jogosak-e vagy sem, a kívülről aligha döntheti el. A falemezgyárban 1770 forint az átlagkereset. A rönktérek kétségtelenül jóval többet kapnak. De nézzük csak meg jobban, hogyan jön ki ez az összeg: Tóth Gyula októberben 26 nappal 2170, novemberben 16 nappal 1280, decemberben 25 nappal 2292 forintot; Kiss Péter októberben 29 nappal 2653, novemberben 26 nappal 2457-et, decemberben 31 (!) nappal 3216 forintot vehetett át. (A túlórákat természetesen magasabb bérrel számítják.) Ha így nézzük, már kevésbé tűnik olyan jól fizetettnek a falemezgyári legnehezebb beosztás. Azon nem akarok vitatkozni — mert nem is lehet —, hogy a falemezgyári vezetők joga meg feladta, hogy a gazdálkodás, a vállalati érdek szerint határozza meg, hogy miért fizetnek prémiumot és miért nem. Legjobb belátásukra van bízva, s ez így helyes, nagy hiba lenne őket arra biztatni, hogy tapasztalatuk, meggyőződésük ellen tegyenek.

PAPÍR, SZÓ NÉLKÜL...

Míg szelíden perlekedtem az egyébként szimpatikus és korrekt üzemvezetővel, megbizonyosodtam Götl meg szorgalmas segítőitársai jó szándékáról. Vitathatatlan; ők igazságosan, helyesen akarnak dönteni minden falemezgyári munkás sorsáról. Azt is láttam, hogy jól számoltak, érveltek. Közgazdasági alapon vitathatatlanul... Hallgatlan, hallgattam őket, s megéreztem, hogy valami mégis hiányzik ebből az egyébként szép, kerek beszédből. Olyasmí, ami általában nem szokott számmal, százalékkal benne lenni a vállalati tervekben, termelési utasításokban, de a mi rendszerünkben kivétel nélkül beleértendő, írás nélkül is. Az az nem mondható, hogy mit tettek — mondjuk emberi alapon — azért, hogy a rönktérek jól érezzék magukat csöppet sem kényelmes beosztásukban. Hogy érdemesnek érezzék verejtékes munkájukat, méltányosnak az érte kifizetett járandóságot. Vagy: megértsek, ennél többet egyelőre nem tudnak, vagy nem lehet fizetni, mert nem telik, nem telhet stb.

— Megmondták maguknak, hogy miért nem jár prémium? — kérdeztem a rönktérektől. Kiss Péter felelt helyettük.

— Nem, kérem, erről nem váltottunk szót. Csak az irodában mutatták meg a papírt, miért nem érdemeljük...

Matkó István

följebb a mindennapi ügyintézés rangjánál.

A tanácsstagok a legtöbb esetben szervezeten csak egyszer találkoztak évente a választókkal tanácstag-beszámolókon. Úgy tetszik négy év tapasztalata alapján, hogy ezt kölcsönösen keveslik. Ezért esik évente mintegy hétszáz közérdekű észrevétel a lezajlott tanácstag-beszámolókra. A dolgok ugyanis megöregedhetnek, fölszaporodhatnak egy év alatt, holott számos gond hetekre, szülő, sürgőzt megoldást igényelne.

NAGYON KOMOLYAN vesszük a politikában és a közéletben azt az elvet, hogy a lakosság érdekeltbb legyen a város ügyeinek intézésében. A városfejlesztésre, a kommunális, a szociális, az egészségügyi és a kulturális ellátásra vonatkozó döntések csak akkor érhetik el céljukat, ha a lakosság által hitelesített elgondolások, érdekek szerint szentesítik őket. Ehhez viszont olyan kontaktus kell a választók és a választottak között, amely lehetővé teszi a folyamatosabb és mélyebb gondolatcserét. Különösen időszerű erről beszélni most, amikor bizonyos láncszemek — nevezetesen a kerületi tanácsok és tanácsstagok — hiányozni fognak majd az információs és a képviselői rendszerből. A lakbizottságok szerepének növelésével, tagjainak aktivitásával lehetne ezt pótolni, hogy megfelelő tömegbázisa legyen továbbra is a tanács munkának.

A tanácsstagok sok leleménnyel keresték a közéletnek azokat a pontjait, amelyekről nekirugszkodva legjobban erősíthetik a testületi munkát. Többet is vállaltak volna ennek

érdekeiben, de sajnos, nem mindig érezték, hogy igénylik is fölük ezt a szorgalmat. A hivatali apparátusban elég nagy a mozgás, a személyi változás, s az ügyintézők legtöbbször nem is ismerték a tanácsstagokat. De ha ismerték is, számos ügyintéző nem érezték kötelezettségét a tanácsstaggal szemben: nem vette figyelembe, vagy nem méltányolta, hogy nem személyi utánajárásról, hanem társadalmi megbízatásról, a választók képviselőitől van szó.

A tanácstag munkájának kis része a választóközterület ügyeiben való fáradozás. Legtöbbször állandó bizottságokban, kisebb részük a végrehajtó bizottságban tevékenykedett, ezen felül, felelősséggel képviselte az egész város összehangolt érdekeit. Ezeket a munkaórákat nem jegyezték sehol, legföljebb a választottak lelkiismeretében, felelősségadatában. Pedig a tanács munkának ez az ága legalább olyan fontos, mint a választóközterületi képviselő, a választópolgárok ügyeinek, a kisebb közösség dolgainak előmozdítása. S azért sem érdektelen erről beszélni, mert amikor a választópolgárok a jelölőgyűléseken meghallgatják az elmúlt négy évről szóló jelentéseket, csak akkor ítélik meg hitelesen a tanács munkáját, és eddigi képviselőjük tevékenységéről, ha a számadásba ezt az igen fontos tételt is bealkalmazták. A képviselőt ugyanis — mint arról már korábban is írtunk — nemcsak annyiból áll, hogy van-e jó vize, járdája, boltja és bölcsődjé a községnek, hanem az egész város iránti felelősségteljes és körültekintő gondolkodásból és tevékenységből is.

Ebben az évben nem választ Szeged lakossága kerületi tanácsstagokat. Bizonyára hosszú ideig hiányozni fog majd az a mindennapi és minden apróság kiterjedő kapcsolata, amely az 6 részvételükkel és lelkiismeretes munkájukkal kialakult a lakosság és a tanácsok között. Ugyanakkor viszont több lesz a városi körzetek száma, s mindjárt magasabb fórumon jelenik meg — a városi tanácsban — a választóközterületi érdek is. A tömegkapcsolatok szempontjából talán nehezebb, a képviselői szempontjából viszont eredményesebb lehet az új tanácsnag mandátum.

NEM ÁRULUNK EL TITKOT, hiszen ez a választás megszokott és demokratikus rendje: a Hazafias Népfront városi bizottsága az elmúlt négy esztendő általános és személyi tapasztalatai szerint készíti a városi tanácsstagok új jelöltlistáját. A társadalmi szerkezetnek megfelelő arányokra törekszik, és maximálisan figyelembe veszi a személyi képességeket is. Lesznek régi és új jelöltjei, figyelemmel lesz a munkásságra, a társadalom minden dolgozó osztályára és rétegére, a nőkre és az ifjúságra. A választottak száma kevesebb lesz, de semmi módon nem lehet és szabad elveszíteni azokat az embereket, akik társadalmi járadózára készek. A népfront kereteiben továbbra is megtalálják a közösségi munka örömeit. Szükség is van rájuk, mert az elmúlt négy esztendő mérlege sok minden más mellett azt is mutatja: a tanács munkája és a közélet demokratizmusa elsősorban a részvétellel arányosan fejleszthető.

SZ. SIMON ISTVÁN